

Kapitalizm Altında Sağlık Hizmeti, Sosyalizm Altında Sağlık Hizmeti

08.05.2022 • Revcom Yazıları • Yeni Komünizm

Editör Notu: Raymond Lotta'nın 29 Eylül 2009 tarihli web yayını konuşmasından ("Behind the World Economic Crisis: System Failure and the Need for Revolution") aktarılan aşağıdaki alıntıda, sistemin insanlara sağlık hizmeti sunamamasının arkasında ne olduğunu ve sosyalizmin bu önemli meseleyi nasıl gerçekten özgürleştirici bir toplum inşa etme bağlamında ele alabileceğinden bahsedilmektedir. Yayınlanmak üzere bazı düzenlemeler yapılmıştır.

Şu an Amerika Birleşik Devletleri'nde büyük bir halk olayı olan sağlık hizmeti hakkında konuşmak istiyorum. Bundan bahsetmek istiyorum, çünkü bu mesele sistemin özüne yoğunlaşmaktadır. Burada şöyle bir durumla karşı karşıyasınız ve şunu bir düşünün: Sağlık hizmeti alabilmek için ya çalışıyor olmanız lazım (ki iş gücünün yaklaşık %10'u işsiz durumdadır) ya da sağlık sigortası poliçenizin olması gerekiyor. Bu tufan öncesi dinazorlar çağından kalmıştır. Şunu bir düşünün. Sağlık hizmeti toplumun temel bir sorumluluğu olmalıdır. Burada nitelikler kısıtlamalar bulunur ve bunların tümü özel mülkiyete, üretim araçları üzerindeki denetime, bu ekonominin örgütlenmesine bağlıdır. İpleri kim çekiyor? Kâr.

Harvard'daki bir tıbbi çalışmaya göre -New York Times'da yayınlanmıştır- insanların sağlık sigortası olmadığı için ABD'de her yıl yaklaşık 45.000 gereksiz ölümün yaşandığı bir durum mevcut. Ve şu an yaklaşık 45 milyon kişinin sağlık sigortası bulunmuyor. Bu sağlık hizmeti tartışmasında, insanlar Obama sağlık planının en olası sonucu olarak çok büyük ihtimalle kârlı özel sigorta yatırımcılarının havuzlarına fırlatılacaklar.

Belgesiz işçilerin sağlık hizmeti alıp almayacakları etrafında dönen saçma ve aymazca sözde bir tartışma yaşanıyor. Yine insanlığın bir kısmının harcanabilirliği gündemde. Kadınların ihtiyaç duydukları kürtajların finanse edilip edilmeyeceği tartışılıyor, ki herhangi bir özen, şefkat ve

adalet duygusu bunların herhangi bir rasyonel ve akli başında bir toplumda garanti altına alınmasını gerektirir. Ancak erkek egemenliği ve büyük ulus şovenizmiyle dolup taşan ve “her şeyi kâr kontrol eder” mantığına göre yönetilen bir toplumda bunun garantisi yoktur.

Ve bunu, bu toplumun harika demokratik siyasi yapıları açısından dinleyin. Artık -bir rekor kırılmıştır- Kongre'nin her bir üyesi için 8 adet eczacılık ve “sağlık sektörüne” ait profesyonel lobici var. Evet “SAĞLIK SEKTÖRÜ”, kullandıkları terim budur, bu bir yatırım sektörüdür. Sağlık hizmeti değildir, toplumsal gereksinim değildir. Toplumsal sorumluluk değildir. Bu bir ticarettir. Bu bir sağlık sektörüdür. Şimdi Kongre'deki her bir yasa koyucu için sağlık sektöründen sekiz profesyonel lobici var. Bu yeni bir rekor. Bir de sağcı manyaklığı var (kinayeli): “Ama ben gayet iyiyim. Çok sağlıklı hissediyorum. Başka kimse de umrumda değil, zaten bunların hepsi beleşçi”. Demokrasimizdeki belediye meclis toplantılarından gelen önemli bir sestir bu.

Biliyor musunuz, sağlık hizmetleriyle ilgili özel bir CNN oturumunda duyduğum çok açıklayıcı bir şey var. Sanjay Gupta isimli bir adamı dinliyordum. Belki bazılarınız onu biliyordur. Kendisi CNN sağlık uzmanıdır. Ve bir noktada kendisine şu soru soruldu, “Önleyici bakıma, insanların sağlığına birincil öncelik olarak odaklanmak mantıklı olmaz mıydı?” Bu yuvarlak masa tartışmasında oturanlara sorulan bir soruydu. Biliyorsunuz, hepsi konuşan kafalar olarak oradaydılar. Biri başını kaldırdı. Ve onun cevabı -not defterimi alıp bunu yazmam gerekiyordu- şöyleydi: “Tıbbi ve etik olarak bakıldığı zaman, evet önleyici bakıma daha fazla vurgu yapmak mantıklı olur. Ama belirleyici unsur açısından bakıldığı zaman öyle değil.” Ve sonrasında bir başkası, sanki daha fazla birinci basamak doktorları eğitmemiz gerektiğini dile getirdi, ve Gupta ona aynı cevabı verdi: “Yani tıbbi ve etik olarak mantıklı, ama belirleyici unsur açısından değil.”

Ve biliyor musunuz, Gupta bir şey yakalamak üzereydi. Benim bilgime göre kendisi bir Marksist değil (İronik bir dille konuşarak). En azından ben takip ettiğim Marksist sitelerin hiçbirinde onun yazılarıyla karşılaşmadım. Ama ciddi toplumsal ihtiyaç ve toplumsal sağlık ile kârın zorunlulukları arasında temel bir çatışma vardır. Ve bu durum, bence önümüzde olana çok şey katıyor, temel ihtiyaçlar ve “belirleyici unsur” arasındaki çatışma. Belirleyici unsur.

Sosyalizmin değiştirdiği şey budur. Artık kumanda eden kâr değildir. Böyle bir “belirleyici unsur” olmayacak. Sosyalizm altında insanlara hizmet etmeye yönelik ve kaynakları ve

uzmanlığı ihtiyaç duyulan yerlere yönlendirilen bir ekonomiye sahip olursunuz. İnsanlığa hizmet eden ve dünyada insanlığın ihtiyaçlarına hizmet eden bir ekonominiz olur. Sanja Gupta'ya geri dönecek olursak, sosyalist toplumun etiği BU olacaktır.

Şimdi sosyalist bir toplumda sağlık hizmetini nasıl organize edeceğimize dair biraz konuşmak istiyorum. İnsanları Bob Avaikan'ın "Hayal Edin" başlıklı bir bölümde bundan bahsettiği DVD'yi izlemeye gerçekten teşvik etmek istiyorum. Bahsettiğim prensiplere sahip bir toplumda işleri nasıl farklı yapabileceğimizi bir hayal edin. "Devrim: Neden Gerekli, Neden Mümkün, Ne Hakkında" DVD'si online olarak mevcuttur. Sosyalizm altında nasıl mümkün olacağından bahsedilmektedir.

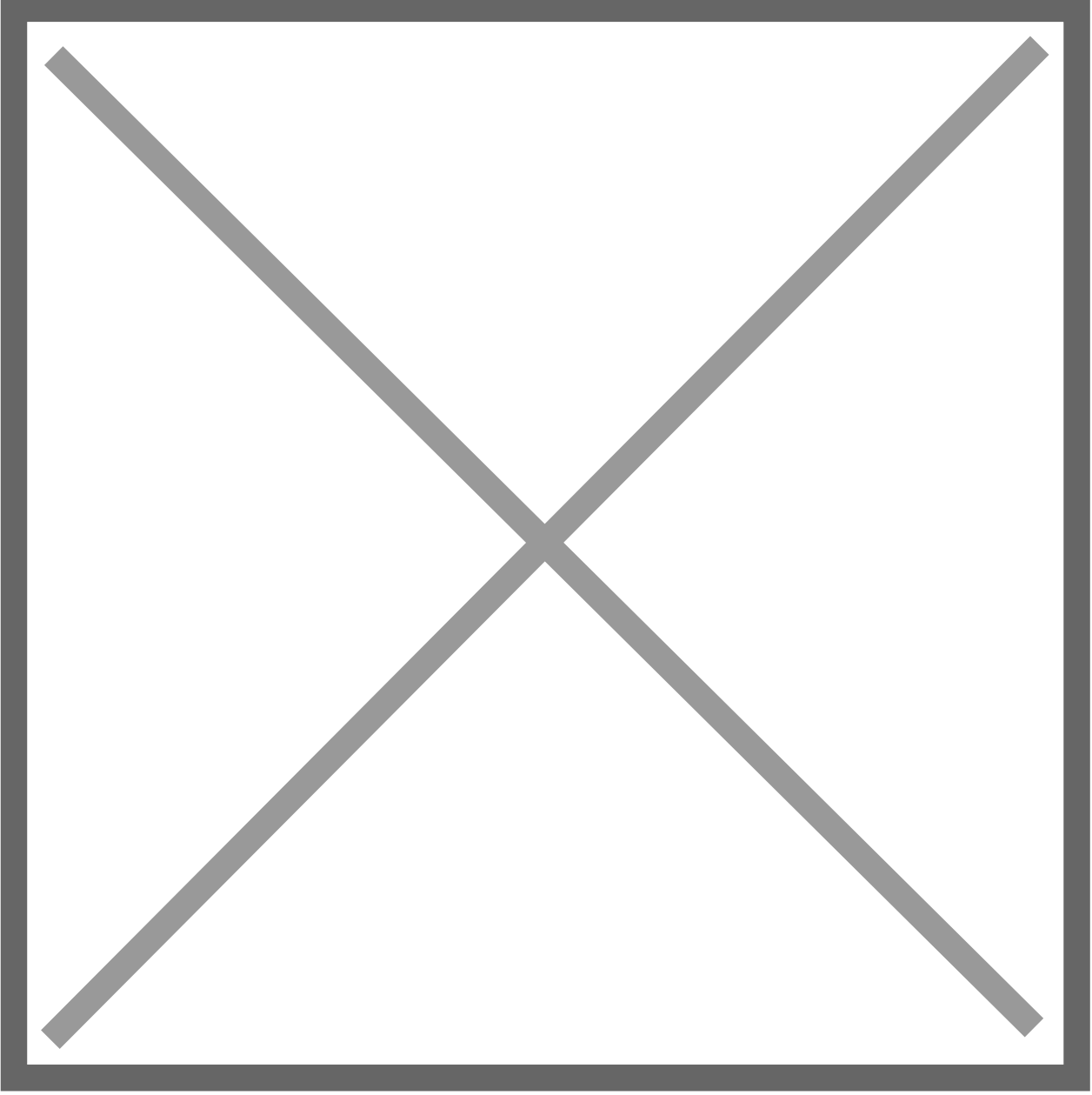
Sosyalizm altında, toplumu yeniden inşa etmek için herkesin becerisinden, bilgisinden ve kararlılığından yararlanarak ve bunları harekete geçirerek halka sorunları çok boyutlu yollarla çözüme yetkisi verecek yeni bir siyasi sisteme sahip olursunuz. Uzman ve uzman olmayanlar arasındaki bölünmeyi bilinçli olarak yıkmayı hedefleyen, doktorların hastalardan öğrenip, onları gerçekten dinleyecekleri bir toplumunuz olur. Doktorları, toplumun ve dünyanın büyük ihtiyaçları ile temasa geçirecek bir Tıp eğitimi olur. Temel kitleler arasında tıbbi bilgiyi yayacak ve yüksek eğitilmiş ve daha az eğitilmiş yeni kombinasyonlar yaratırsınız.

Sağlık sorunlarını entegre bir şekilde tedavi edersiniz: İnsanların nasıl ve nerede çalıştıkları ve nerede yaşadıklarıyla ilgili olarak; çevrenin sağlık sorunlarıyla ilgilenecek ve uygun toplumsal araştırmalar yapacaksınız; kadınların ve azınlık milliyetlerinin özel ihtiyaçlarına dikkat ediyor olacaksınız. Gelişmiş araştırmaları, insanları doğrudan bu keşif ve deney süreçlerine çeken temel araştırma ile birleştireceksiniz.

Tıbbi kurumlar açısından yönetim ve karar verme süreçleri -hastane olsun, klinikler ya da tıp fakülteleri olsun fark etmeksizin- ayrıcalıklı ya da kontrolü elinde tutan küçük bir kesimin bölgeleri olmaktan çıkacaktır. Yöneticiler, doktorlar, hemşireler, diğer sağlık personeli ve tıp öğrencileriyle kitlelerin temsilcilerinin kombinasyonlarını içerecektir. Toplumun bütün seviyelerinden temel kitleler buna katılacak ve sorumluluk alacaktır.

Sosyalist toplumda sonsuza dek yasaklanacak şey ise, AIDS aşılı veya sıtmayı tedavi etmenin yeni yolları gibi ilaçlar ve tedaviler üzerindeki "patentler ve mülkiyet haklarına" dair mücrim

belirleyici unsurdur. Bu bilgi, bu yeni atılımlar, bu tedaviler dünyadaki bütün insanlara kullanılabilir hale getirilecek. Ya da farklı bir şekilde söyleyecek olursak; sosyalizm altında ilaç şirketlerinin sahip olduğu hastalık ve tedaviden kâr elde eden Big Pharma (Büyük İlaç Endüstrisi) diye bir şey olmayacak.

Şimdi tekrardan söyleyelim; bu bir ütopya değildir. Oldukça uygulanabilir. Fakat sadece farklı bir ekonomiye ve farklı bir devlet gücüne sahip olduğunuzda bunu başarabilirsiniz. Ve bunlar uygulanmıştı da. Maoist Çin zamanında özellikle Kültür Devrimi zamanında uygulanmıştı. Şimdi şunu belirtmek gerekiyor, Maoist Çin zengin bir ülke değildi. Fakat ABD'nin yapamadığını yapmayı başardı; evrensel bir sağlık sistemi kurdu. Sağlık hizmetleri ya çok ucuza ya da

ücretsiz şekilde sağlandı, sağlık sistemi işbirliği ve eşitlik ilkelerine göre yönlendirildi.

Çin gerçekten sosyalist iken; koruyucu, hijyen ve diğer kolektif kamusal önlemler üzerine vurgu yapıldı. Çin 15 senede çiçek hastalığı ve kolera gibi epidemik hastalıklarını aşmayı başarmıştı. Afyon bağımlılığını ele almak için büyük kampanyalar başlatılmıştı. Sosyalist Çin’de sağlık hizmetlerinin önemli ve tanımlayıcı özelliklerinden biri de toplum katılımını ve sağlık kaygıları ve sorunları konusunda halkın tabanda sorumluluk almasını en üst düzeye çıkarmaktı. Hem kaynakların merkezi tahsisi hem de mahallelerde ve topluluklardaki insanlara muazzam miktarda ademi merkezîyetçilik ve güven vardı. Ve kitle seferberliği ile birlikte kitlesel eğitim de vardı.

Çin sağlık sistemi aynı zamanda modern tedavileri, akupunktur ve bitkisel tedaviler gibi geleneksel ve yerli tedavileri birleştirmişti. Devrimci Çin’de popülerleştirilen slogan, kişisel çıkar ve kişisel kazancı maksimize etmek yerine “halka hizmet etmek” idi. Bu sistemin başarısı kâr yada maliyet sınırlaması ile değil yeni ve özgürleştirici bir toplum inşa etmenin yolu olarak toplum sağlığı ve sosyal refah ile ölçülüyordu. Ve sosyal refah halk sağlığı ve genel hayat kaliteleri bu toplumun önemli bir hedefiydi.

Kültür Devrimi sürecinde şehirlerde genel sağlık durumu iyileşirken sağlık harcamalarının ve kaynakların tahsisinin odak noktası kırsal kesime kaydırıldı. Herhangi bir zamanda, kentsel sağlık personellerinin üçte biri hareket halinde ihtiyaç duyulan kentlere ve uzak alanlara gidiyordu. Kültür Devriminin en heyecan verici gelişmelerinden bir tanesi de “yalınayak doktorlar” hareketiydi. Bunlar yerel ihtiyaçları karşılamaya yönelik temel sağlık hizmetleri ve tıp konusunda hızla eğitilmiş ve en yaygın hastalıkları tedavi etme yeteneğine sahip kırsala gönderilen genç köylüler ve kentlerden gençlerdi.

Sonuçlar şaşırtıcıydı. Mao’nun kaç kişinin ölümüne neden olduğuyla ilgili bu saçma ve asılsız suçlamaları duyarsınız. Ancak Mao yönetimindeki yaşam beklentisi 1949’da 32 yıldan 1976’da 65 yıla çıkmıştı. 1970’lerin başında Şanghay’da o zamanki New York City’den bile daha düşük bebek ölüm oranı vardı.

Bunlar, sosyalist devrimin ilk dalgasından öğrenebileceğimiz ve üzerine inşa edebileceğimiz mirasın bir parçasıdır ve dediğim gibi, bir sonraki dalgada daha da ileri gidebilir ve daha iyisini yapabiliriz.

Kaynak için bkz: Health Care Under Capitalism, Health Care Under Socialism (revcom.us)